ז: יציאות השבת פרק ראשון שבת

ואם חקק בו ד' על ד'. וקשה לריב"א מ"ש מסוכה דלעיל גבוהה י' דלמר כפ"ק דסוכה (דף ה.) מקק בה להשלימה לי' אם יש משפת מקק ולכותל ג' טפחים פסולה פחות מג' כמה והכא מהני מקיקה אפילו מופלגת מן הכותל הרבה [יז]ותירץ דשאני התם גבי סוכה דבעינן שיהיו מחיצות סמוכות לסכך דילפינן התם (דף י:) מחיצות מנסכת נסכת נסכות כדאמרי' התם[יח] הרמיק הסיכוך מן הדפנות פסולה ולהכי בעינן שיהא פחות מג' דלריך לגרף הגידוד של מקק למחיצות כדי שיהיו סמוכות לסכך שנגעד הנקב ואע"ג דדופן עקומה מכשרת עד ד' אמות מתרץ לה הש"ס[יט] ה"מ היכא דאיכא מחיצות מעליתא אבל הכא דלשויה מחיצה בפחות מג' מצטרף הגידוד עם המחיצות דהויא סמוך לסכך טפי לא מצטרף[א]: **התם לא ניחא תשמישתיה.** ולדי רה"ר לרבנן לאו כרה"ר דמי אע"ג דניחא תשמישתיה טפי מקרן זוית דהא אפילו ר"מ דפליג בלדי רה"ר מודה בקרן זוית כדפרש"י לעיל אפ"ה לא הוי כחורי רה"ר דחורי רה"ר ניחא תשמישתיה טפי: **והלכה** נגחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת רבי מאיר ורבנן. תימה לר"י דבפרק קמא דעירובין (דף יא: ופס) בכיפה דפליגי בה ר"מ ורבנן אמרינן התם דלא אמרינן חוקקין להשלים לר"מ אלא בים ברגליה ג' וגובהה י' פי' גבוה ג' טפחים שים בהן רחב ד' אבל אין ברגליה ג' או שאינה גבוה מי' לא אמרינן [כא]ור"מ היכי אמרינן הכא חוקקים להשלים לר"מ בחור כל שהוא ואומר ר"י דאייר בחורין שדרכן לעשות בשעת הבנין שמפולשין לרה"ר ובלד רה"י הם רחבים ד' אבל לא מלד רה"ר ולכ"ע הוי חור רה"י דהא חורי רה"י כרה"ר דמי ולא פליגי אלא לשויה מקום ד' על ד' דלרבי מאיר חוקקין להשלים והוי כד' על ד' אבל ממש בחור כל שהוא אפילו ר"מ מודה דלא אמרינן חוקקין להשלים וכן משמע בירושלמי דגרסינן התם על דעתיה דר"מ בין שים שם ד' בין שאין שם ד' רואין את הכותל כגמוס ודוקא אותם שלמעלה מי' השיבי חורי רה"י אבל שלמטה מעשרה אין בני רה"י משתמשין שם מפני בני רשות הרבים שמשתמשין בהן וה"פ וכ"ת דלית ביה ד' ואע"ג שהם חורי רה"י הוי כחורי בחור לפי שלא נח על מקום ד' והאמר רב יהודה בר' דהא דלא מוקמינן מתני' בחור כל שהו ממש דלא אמרי' חוקקין לכ"ע היינו משום דסתם חוריה כך הם ועוד דע"כ הולרך לאוקמי בדבילי' שמיני דבחור כל שהוא ממש דלא אמר ביה חוקקין להשלים ליכא לאוקמי' דא"כ למטה מי' אמאי כחורי בחור והא לא נח ע"ג מקום ד' ואל"ל כפרש"י דפריך מכח דסתם מתני' ר"מ היא אלא ע"כ לא מייתי בחור כל שהוא אלא רחב ד' ולריך לאוקמה כר"מ דאמר חוקקין להשלים דלרבנן אמאי למטה מי' כחורי בחור ואם לייתב פירש"י דהולרך לפ' משום דסתם מתני' ר"מ קפריך דאי לאו הכי הוה ליה למפרך בהדיא וכ"ת דלית ביה ד' למטה מי' אמאי כחורי בחור:

אמר

אלא דאין רה"ר למעלה מי' מתני' היא [ט]דתנן הזורק ד' אמות בכותל למעלה מי' טפחים בזורק באויר למטה מי' טפחים כזורק בארץ אלא אכרמלית דאין כרמלית למעלה מי' ואקילו בה רבנן מקולי רה"י ומקולי רה"ר מקולי רה"י דאי איכא מקום ארבעה הוא דהויא כרמלית ואי לא מקום פטור בעלמא הוא מקולי רה"ר דעד י' טפחים הוא דהויא כרמלי' למעלה מי' טפחים לא הויא כרמלי': גופא אמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר רב [א]בית שאין תוכו י' וקרויו משלימו לי' על גגו מותר לטלטל בכולו בתוכו אין מטלטלין בו אלא בד' אמות אמר אביי [ב]ואם חקק בו ד' על ד' והשלימו לי' מותר לטלטל בכולו מאי טעמא הוי חורי רה"י וחורי רה"י כרה"י דמו דאיתמר [ג]חורי רה"י כרה"י דמו חורי רה"ר אביי אומר כרה"ר דמו [ד]רבא אומר [ה]לאו כרה"ר דמו א"ל רבא לאביי לדידך דאמרת חורי רה"ר כרה"ר דמו מ"ש מהא דכי אתא רב דימי א"ר יוחנן לא נצרכה אלא לקרן זוית הסמוכה לרה"ר ותיהוי כחורי רה"ר התם לא ניחא תשמישתיה הכא ניחא תשמישתיה תנן [ו]הזורק ד' אמות בכותל למעל' מי' (ז) בזורק באויר למטה מי' טפחים כזורק בארץ והוינן בה מאי כזורק בארץ והא לא נח וא"ר יוחנן בדבילה שמינה שנו ואי ס"ד חורי רה"ר כרה"ר דמו למה לי לאוקמה בדבילי' שמינה לוקמה בצרור וחפץ ודנה בחור [ח]זימנין משני לה שאני צרור וחפץ דמיהדר ואתי זימנין משני לה בכותל דלית ביה חור ממאי מדקתני רישא זרק למעלה מי' טפחים כזורק באויר ואי ס"ד בכותל דאית ביה חור אמאי כזורק באויר הא נח בחור וכי תימא מתני' דלית בהו ד' על ד' והאמר רב יהודה א"ר חייא [ט]זרק למעלה מי' טפחים והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר"מ ורבנן דר"מ סבר [י]חוקקין להשלים ורבנן סברי [יא]אין חוקקין להשלים אלא לאו ש"מ בכותל דלית ביה חור שמע מינה: גופא אמר רב חסדא [יב]נעץ קנה ברשות היחיד וזרק ונח על גביו אפי' גבוה מאה אמה חייב מפני שרה"י עולה עד לרקיע לימא רב חסדא דאמר כרבי דתניא [יג]זרק ונח ע"ג זיז כ"ש ר' מחייב וחכמים פוטרים [יד](אלמא לא בעינן מקום ד' על ד')

אמר

אלא דאין. אויר רה"ר למעלה מי' והוי אויר מקום פטור: **מתני' היא.** ולמה ליה לסמוכי לאמעיטא לקמן: **הזורק ד' אמות.** ברה"ר ונדבק בכותל כגון דבילה שמינה כדמוקי לה לקמן: **כזורק באויר.** ופטור דלאו ברה"ר נמ ורה"ר נמי לא הוי אלא דבר המקויים ורחב ארבעה: **כזורק בארץ.** ואייב דאויר רה"ר משנה משהו הוי הנחה. ולא דמי לנח על דבר המקויים למטה מי' דההוא חשיב למיהוי רשות חשוב לעלמו או כרמלית או מקום פטור ולא הויא הנחה ברה"ר: **אכרמלית.** כדפרישית: **ואקילו בה רבנן.** לעיל קאי אדרב דימי ורב ששת דאקילו בה רבנן בכרמלית הואיל ואיסורה מדבריהם אקילו בה: **מקולי רה"י ורה"ר.** רב דימי אשמעינן מקולי רה"י כי היכי דרשות היחיד ליתיה פחות מרחב ד' והמכניס מרה"ר עליו פטור כרמלית נמי לא הוי ומותר לכתחלה להכניס מרשות הרבים ומרה"י עליו ורב ששת אשמעינן דמקולי רה"ר נמי אקילו עלה דאיתה מיפסת בחור למעלה מי' כרה"י אלא למטה מי' כחורת רה"ר: **חקק בו.** בקרקע הבית באמצעיתו ארבעה באורך ורוחב: **והשלימו.** במקום חקק לחלל י' גבוה עד הקירוי נעשה כל הבית כולו חורי רה"י כמו כותלי רה"י והכם חוריס כלפי רה"י שהם כרה"י והני נמי כיון דנגד החקק רה"י גמור אינך הוי פיאות של תשמישי רה"י: **חורי רה"ר.** חוריס שבכתלים כלפי רה"ר: **לאו כרשות הרבים דמו.** אלא רשות לעצמן הן ואם רחבים ד' הוי כרמלית ואי לא הוי מקום פטור: **לא נלרכה.** והכרמלית דתני בברייתא אוקמה רב דימי בקרן זוית כו': **פיהוי כחורי רשות הרבים.** ואמאי הויא כרמלית: **והא לא נח.** וכי חזרה נפלה לתוך ד' אמות דעל הארץ כשמכה בכותל קופצת לאחוריה: **ושאני צרור וחפץ** גרסינן. כלומר בכותל דאית ביה חור ואפילו הכי לא אוקמיה ר' יוחנן בדנח בחור משום דלאו אורמייהו דלרור וחפץ לנוח ע"י זריקה במקום שנופלין שם: **ממאי כזורק באויר.** הא ה"ל מרה"ר לרה"י דהוה ליה גבוה י' ורשות לעצמו: **רבי מאיר ורבנן.** במסכת יומא גבי מזוזה: **רבי מאיר סבר.** דבר שאין בו שיעור ויש שם עובי ורחב לחקוק ולהשלים לכשיעור אמרינן כמאן דחקוק דמי והכא נמי לרבי מאיר חוקקין להשלים וחייב ופטר משנה ר' מאיר: **דאמר רבי.** דלא בעי הנחה על גבי מקום ד': **זרק ונח כו'.** קס"ד מרה"ר לרה"י: ומופו

מסורת הש"ס

ז) לקמן לא: ק.. ב) (לקמן לא: ק.). ג) (ב"ב סט. ע"ש). ד) (לקמן ק.) יומא יל: (עירובין יח: לא: קל:). ה) (לעיל ד:). ו) רש"ל מ"ג. ז) (וע' תוס' סוכה ד: סד"ה פחות מעלמה). ח) (דף יז.). ט) שם ד.).

הגהות הב"ח

(א) גמ' למעלה מעשרה עטחים בזורק באויר והוינן בה אמאי מזרק:

גליון הש"ם

גמ' רבא אומר לאו ברה"ר דמו. עיין עירובין מז ע"ב ובר"י שם בהה"ר ותמה: שם דומנן בשבי לה. קנין מה מרכים מת: תוס' ד"ה והלכה ונחה כו' יא"ב היכי אפ"ש הבא חוקקים ב"ר. עי' תולין קכו ע"ש תד"ה אלן:

מוסף רש"י

חורי רה"ר אביי אמר ברה"ר דמו. כגון בותל הסמוך לרה"ר רש כי תור חזק לרבע אמות ונח שם שם מיכ. דאסיבי ליה בנחה ברה"ר (עירובין מז.). **למעלה** מי' כזורק באויר. ופטור דלא נח ברה"ר. דאין הה"ר למעלה משערה, ובהדיי נמי לא נח. שאינו מקום מכוים שיהא רחבו ד' אמה ד' לא נח בכותל דלא נפיי. **למטה מי' טפחים כזורק** בארץ. דאמר הה"ר הוא חייב ובין בלדר הה"ר הוא ונח בכל הכו מחייב. ובשאמ לנפשיה לא הי. לא כרמלית דלא מקום פטור. הואיל ובפנוי נח ולא נח בגלמו שיהא מקום מכוים (לקמן ק:). **באנו למחלוקת** ר"מ ורבנן. לר"מ דאמר חוקקין להשלים ממקום שים כדי לחוק. הכא מייב. דדוקא בחור כשלו הוא תרבע (לקמן ק:).

רבינו חננאל

אמר אביי אם חקק בו ד' על ד' מותר לטלטל בכל הבית. מ"מ אלו הארבעה שיש בגוהן עשר הן רבית השאר חשובין כחורין. וקי"ל חורי רה"י כרה"ר דמו. חורי רה"ר אביי אמר כרשות הרבים דמו ורבא אמר לאו כרשות הרבים דמו. והלכתא כרבא. הא דאמר רב חסדא נעץ קנה ברה"י אפילו מאה אמה וזרק ברה"ר ונח על גביו חייב. נימא כר' אמרה דתניא זרק ונח ע"ג זיז כל שהוא ר' מחייב וחכמים פוטרין.

עין משפט נר מצוה

לו א ב טוש"ע א"ח סי' שתה סעיף טו:
לז ג מיי' פ"ד מהלכות שבת הלכה י סמג לאוין סה טוש"ע סס סעיף ד:
לח ד מיי' סס הלכה י טוש"ע סס סעיף יג:
לט ה מיי' סס הל' יח טוש"ע סס סעיף ז:
מ ו מיי' סס הלכה ח טוש"ע סס סעיף ה:

תוס' ישנים

(א) ופר"ל דהכא יש מחיצות נגיעות מבחון ומ"ל לגרף הגידוד אלא דאין אחר ר' ישמעאל דאיכא אחר ר' משקום אחד הר' הר"י אבל בסוכה גרף לגרף הגידוד וביותר מג' לא מצטרף:

רב נסים גאון

והא דאמר רב יהודה אמר רב אמר ר' חייא זרק למעלה מעשרה והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר' מאיר ורבנן. ושמועה זו בפרק הזורק (דף ק) ותניא נמי הכי זרק למעלה מי' והלכה ונחה בחור כל שהוא ר' מאיר מחייב וחכמים פוטרים. וחמצא ביורר השמועה בפס' עירובין בפרק א (דף יא) אשכחיה רב ששת לרבה בר שמואל, אמר ליה תאני מר מידי בצורת פתח. אמר ליה חבינא כיפה רבי מאיר מחייב במזוזה וחכמים פוטרין. דר' מאיר סבר חוקקין להשלים ולדבריו אם נחה בחור כל שהוא חייב, ורבנן סברי אין חוקקין להשלים ואם נחה בחור כל שהוא פטור עד שתנוח בחור שיש בו ד'. ועיר תמצא בפרק א' מן מסכת יומא (דף יא) ובמסכת (שבת) [עירובין (דף יא)] בפרק המוצא תפילין תנו רבנן פתחי גינה בזמן שיש להן בית שער מכסנים כו'. ואמרו אמר אביי לעולם דלית ביה ד' ויש בו לחוק להשלימו לד'. ובתא פליגי דר' מאיר סבר חוקקין להשלים ורבנן סברי אין חוקקין להשלים.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com